

TIL SKOLEMANDEN KRISTEN ROVSINGS BIOGRAFI

Af
OLAF CARLSEN

Hovedkilden til de efterfølgende Meddelelser er Weiersøes Optegnelser¹ — og derfor først et Par Ord om denne Mand.

Severin Jensen Weiersøe blev født 1814 i Trabjerg, Borbjerg Sogn ved Holstebro. I 1835 tog han Lærereksamen ved det i 1874 nedlagte Seminarium i Lyngby paa Djursland. Efter en kort Tid at have været Lærer i Fregerslev ved Skanderborg kom han i 1837 til Skanderborg Ladegaarde. Straks efter sin Ankomst hertil var det, at han traf *Blicher* paa Skanderborg Ladegaard.² I 1840 blev han Lærer i Hjortsvang, hvorfra han i 1850 forflyttedes til Storrिंग; herfra tog han i 1878 sin Afsked og flyttede derpaa til Aarhus, hvor han døde 1897. Han ligger begravet i Storrिंग.³

Weiersøe brugte alle Dage Pennen flittigt — dog ikke saa meget for at skrive for Offentligheden som for sin egen Fornøjelses Skyld.⁴ Blandt hans skriftlige Efterladenskaber findes en Bog i Pergament, som han har kaldt »Den gamle Skindbog«.⁵ I en Efterskrift bag i denne, dateret Storrिंग, St. Hans Dag 1878, fortæller Weiersøe, at han anskaffede sig den i 1838 paa Auktionen efter en Fru *Fabricius* i Skanderborg.⁶ Ved denne Auktion købte han for 8 Sk. et Bundt Bøger og deriblandt »en temmelig

¹ De fleste af disse opbevares i Storrिंग Skole.

² Jeppe Aakjær: Steen Steensen Blichers Livstragedie, III, S. 203, Anm.; jvfr. Evald Tang Kristensen: Minder og Oplevelser, III, S. 354.

³ Knud Skytte: »Gamle Weiersøe«. ØstjydsK Hjemstavn. 1. Aarg. 1936, S. 165—78.

⁴ I Trykken udgav han sine Oplevelser under »Slavekrigen« i Jylland. »Fra Slavekrigen i 1848«; Folkelæsning 1884, Nr. 138; jvfr. Olaf Carlsen: Til Weiersøes Skrift om Slavekrigen. ØstjydsK Hjemstavn. 7. Aarg. 1942. — Færdig til Udgivelse har jeg »Severin Weiersøes Dagbøger 1824—1835. En jydsK Landsbylærers Oplevelser i Dreng- og Ungdomsaarene«.

⁵ Tilhører Proprietær Oscar Petersen, Skanderborg.

⁶ Fru *Elisabeth Fabricius*, f. *Sehested*, der døde 12/3 1837 (76 Aar gl.) som Enke efter den i 1819 afdøde Sognepræst *Christian Fabricius*. Se L. Thane: Skanderborgs Historie. Skanderborg 1908, S. 67 og 72.

tyk latinsk Classiker i Octav«, som han imidlertid ikke forstod et Ord af; men da den var indbundet »i et deiligt guult Pergamentsbind«, fik han Indmaden revet ud og erstattet med 2½ Bog almindeligt Skrivepapir. I Løbet af de følgende 40 Aar fyldte han saa Skindbogen med Afskrifter af Digte. Denne Samling Digte kan, som Weiersøe selv bemærker, naturligvis ikke have Interesse eller Værd for en større Kreds; »thi hvad der i den egentlig har noget æstetisk Værd, findes mange andre Steder paa Tryk,⁷ og hvad der ikke findes trykt, kan jeg ikke tænke har Interesse for saa farlig mange andre end mig selv og mine nærmeste«.

Det blev ham en kær Beskæftigelse at føre Digtene ind i sin Skindbog; Arbejdet hermed skaffede ham nogle af de behageligste Timer i hans Liv, — »og næsten til hver enkelt af dem knytter sig enten en eller anden kjær Erindring«. Er der saaledes ikke meget af Værdi blandt disse Afskrifter, saa er der til Gengæld adskilligt af Interesse i hans »Efterskrift« og i de »Anmærkninger«, han til sidst i Bogen har skrevet »om nogle af de i denne Bog nævnte Forfattere, som ikke ere almindelig bekjendte, og om enkelte af Digtene«.

Et af de første Digte i Skindbogen er et Mindedigt over Præsten *Ditlev Ludvig Oest*.⁸ Det lyder:

Ditlev Ludvig Oest.

(Præst til Thistrup og Fuglslev, død i Mai 1836, 35 Aar gl.)⁹

— — cui Pudor, et Justitiæ soror
Incorrupta Fides, nudaque Veritas,
Quando ullum invenient parem?
Multis ille bonis flebilis occidit.

Hor.¹⁰

Mørk og frydforladt nu staaer den lille, sørgelige Præstegaard.
Hjerter bløde der, og aldrig lukker sig det dybe Saar.
Thi i Dødens Skygge blunder han, der Livet gjorde dem til Lyst —
Slukt er Øiets klare Lue, koldt er nu det varme Bryst.

⁷ Desværre angives det aldrig, efter hvilket Tryk Digtene er skrevet af, eller hvor de er taget fra.

⁸ Trykt i »Aarhus Stifts-Tidende« 1836, Nr. 95; 8. Juni.

⁹ Blev født 12/7 1802 og døde 8/5 1836; var Præst i Tistrup og Fuglslev paa Djursland, de sydlige Nabosogne til Lyngby, siden 1830. Oests første Hustru var død 1834; sidst paa Aaret 1835 indgik Oest nyt Ægteskab; han efterlod sig af 1. Ægteskab en Søn og en Datter. Wiibergs Præstehistorie.

¹⁰ Weiersøe har hertil faaet følgende Oversættelse: Naar skal Retfærdigheds Søster, usvigelig Troskab og Sandhed og ædel Beskedenhed finde hans Mage paa Jorden? Han døde af mange Gode begrædt. Jvfr. Horat. Od. I, 24, 6—9.

Livets Blomster er liig Markens: som i al sin Pragt det feirest staaer,
Stormen farer hen derover — knækket det til Jorden slaær.
Hvo har kjendt og ikke elsket inderligt den ædle, blide Oest?
Reen jo var hans Bane som en Engels hist paa Livets Kyst.

Dybt hans Aand i Livet skued', Viisdoms Frugt den tidligt samled
sig.

Og den gode Lærer var som Johannes blid og elskelig.
Vel hans Navn ei Saga tegner, vidt ei høres skal om hans Bedrift;
Men i Hjerter staaer det dybt med Uforgængelighedens Skrift.

Thi han var jo som Violen, der i Grøften bly og eensom groer,
Og beskeden om sig spreder Duften paa en Plet af Jord.
Faa kun see den, o men disse glemmer ei Violen, som de saae;
Duften, der dem kvæged', følger med i Hjertet, hvor de gaæ.

Gamle Moder fjern erfared', Sønnens Sundhed blomstred' ei søm
før.

Dybt hun sukked': jeg vil drage hen at see ham, før jeg døer.
Tung er Moders Gang til Leiet til den syge — dyrebare Søn,
Mat hun svimled' — Dødens Engel saa hun favne ham iløn.

Sørgende ved Graven dvæle Moder, Broder, Datter, unge Viv,
Taaren flyder — o, men Taarnet peger op mod Himlens Liv.
Før de gaæ, med Vaarens Blomster pryde de den kjære Grav saa
smukt —

Blomster var' jo ham saa kjære til hans Øies Lys blev slukt.

Kjærlighedens Blomst han planted' i taknemmelige Hjerters Grund;
Uforkrænket skal den stande, visne ei i Dødens Stund.
Rinder, blide Taarer! I skal væde den med Eders friske Væld,
At den evig dufter veemodsfuld Erindring i vor Sjæl.

C. R.....

I sine Anmærkninger meddeler Weiersøe, at Ditlev Ludvig Oest var Søn af »Philantropen, Professor Oest paa Brahetrolleborg.¹¹ Han skal have været en lærd Mand. Som Censor ved min Dimiss. Ex. gav han mig G. for dansk Stiil, medens 2 af de andre

¹¹ *Johann Friedrich Oest* (1755—1815) var Førstelærer ved Seminariet paa Trolleborg fra 1795 til sin Død; ægtede 1793 *Dorothea Marie Petersen* (1761—1843). Louis Bobé: *Reventlowske Papirer*, 2. Bd., S. XXIX, 9. Bd., S. XL ff., LII f. og 336. I Folketællingslisten fra April 1801 (R. P., 9. Bd., S. 327) er Familien Oest paa Bernstorffsminde endnu ikke forøget med Ditlev Ludvig, der jo først fødtes Aaret efter og døbt med de Reventlowske Familienavne.

Cens. gave mig UG«; derefter oplyses det, at Oest havde hjulpet Forfatteren af Mindedigtet, »en Søn af Organisten i Mariager, Seminarist fra Lyngby 1830, til at studere«, og at Forfatteren var *C. Rousing*, der »siden tog theol. Embedsexamen, blev Professor og Bestyrer af Borgerdydskolen i Kjøbenhavn«.

Om de 10 Aar af Rovsings Liv, fra han i 1831 forlod Seminariet i Lyngby,¹² til han i 1841 blev teologisk Kandidat, ved man hidtil blot, at han læste til Artium og blev privat dimitteret i 1836, hvorefter han viede sig det teologiske Studium.¹³

Rovsings Mindedigt er Udtryk for de Følelser af Ærbødighed, Taknemmelighed og Hengivenhed, han følte over for Præsten Oest, der — som Weiersøe meddeler — førte ham ind paa den studerende Vej; men vi faar ogsaa hos Weiersøe at vide, hvorledes Roving og Oest kom i Forbindelse med hinanden. Efter endt Seminariueuddannelse blev Roving nemlig Huslærer hos Baron *Adeler* paa Høgholm, der ligger i Tirstrup Sogn.¹⁴ Her skete det saa, at Præsten Oest blev opmærksom paa ham, »og efter at have underviist ham en Tid« — fortæller Weiersøe — »fik han ham sat i Aarh. Skole. Der har han skrevet dette Mindedigt«. — Roving blev jo først Student et Par Maaneder senere.

Han har altsaa nok en Tid læst privat til Artium — men ogsaa kun en Tid, og han blev ikke Privatdimittend, idet han blev Student fra Aarhus Katedralskole.¹⁵ Det vilde sikkert have glædet hans Biograf, den aarhusianske Skolemand og Skolehistoriker *Chr. Buur*, hvis han havde opdaget Pædagogen Rovsings Forbindelse med Aarhus. Morsomt nok fik Roving i Aarhus en Klassekammerat, der ligesom han blev Bestyrer af en anset københavnsk Skole, nemlig *C. C. Brix*; og som Efterslægtsselskabets Bestyrer ikke forblev upaavirket af det pædagogiske Eksempel, han havde set i Aarhusrektoren *H. H. Blache*,¹⁶ har det samme ogsaa nok været Tilfældet med Roving.

Nu kunde man vel nok lide at høre lidt om, hvordan denne

¹² Weiersøes Angivelse 1830 er forkert. Kresten Roving bestod med Karakteren Udmærket duelig. F. Nielsen: Lyngby Seminarium. 1851, S. 169; E. Langhoff: Hist. Beretn. om det kgl. Skolelærerseminarium i Lyngby. 1863, S. 102.

¹³ Østre Borgerdydskole 1787—1937 (1937), S. 72, og Dansk Biogr. Leksikon, 20. Bd. (1941), S. 256.

¹⁴ Oberstløjtnant *Johannes Emil Adeler* (1777—1842) købte i 1822 Høgholm, som han solgte igen 1835; han ophøjedes i 1826 i friherrelig Stand. Danmarks Adels Aarbog, 1906, S. 9 f.

¹⁵ H. H. Blache: Hist. Efterretninger om Aarhus Cathedralskole i Tidsrummet fra 1805 til 1836. Indbydelsesskrift til Reformationsfesten 1836, S. 35. H. P. Selmer: Akademiske Tidender, IV (1836—41), S. 232; ogsaa i Lister over Dimittenderne til Examen Artium 1812—43. Bibliotheca Wegeneriana, III, Nr. 2314.

¹⁶ Fr. Bokkenheuser: Christian Carl Brix (1920), S. 11 f.

jydske Degn er blevet saa kendt med Kristen Rovsings Ungdomsliv. De er jo ganske vist begge Seminarister fra Lyngby; men da Weiersøe i 1833 kom dertil, havde Rovsing forladt dette Sted for 2 Aar siden. Weiersøe er saa venlig selv at fortælle, hvor han har sin Viden fra. Han fik den gennem personligt Bekendtskab med Rovsing, og under Beretningen om, hvorledes dette kom i Stand, faar vi atter Lejlighed til at øge vor biografiske Viden om Rovsings Ungdom.

»Jeg lærte at kende ham,« skriver Weiersøe, »da han som Hovmester for Grev *Schulin* med denne havde leiet sig ind hos Pastor *C. E. Møller* (»Toastmøller«) i Øster Nykirke.«¹⁷ — Dette Bekendtskab maa være gjort, efter at Weiersøe var kommet til Hjortsvang i Nabsognet til Øster Nykirke, hvilket som nævnt skete i 1840.

Om Rovsing har været Hovmester for Grev *Schulin* en kortere eller længere Del af sin Studietid, er uvist. Talen er uden Tvivl om *Christian Frederik Schulin* (-*Zeuthen*) (1822—1873), yngste Søn af Lensgreve *Sigismund Ludvig Schulin* (1777—1836).¹⁸ Grev *Christian Frederik* var altsaa kun en stor Dreng, da hans Fader døde. Hvis Rovsing har tiltraadt sin Stilling ved denne Tid, var han jo ganske vist kun lige blevet Student; men med de 5 Aars Læsning efter sin Seminaristeksamen var han dog en moden og udviklet ung Mand paa 24 Aar, der utvivlsomt var velegnet til at være Hovmester for en ung, faderløs Greve. Rovsings økonomiske Forhold har sikkert ogsaa gjort en saadan Stilling ønskelig for ham. At vi ikke støder paa Rovsings, denne ældre Students Navn i de akademiske, litterære og politiske Tildragelser i de Aar, da han studerede, kan herefter forklares ved, at han har haft andet at tage Vare paa. Da vi finder ham omtalt i Breve fra *Hans Egede Schack*,¹⁹ er det paa et Tidspunkt, da han er Kandidat og allerede i Færd med at bryde sig Vej i den københavnske Skoleverden, og det samme gælder, da han var Medlem af det teologisk-filosofiske Disputereselskab »Palæstra.«²⁰

Weiersøe var meget betaget af denne Lyngbyseminarists Karriere og Egenskaber; han kalder ham »et fortrinligt Hoved og en i høi Grad interessant Personlighed«.

¹⁷ *Christian Eduard Møller* (1806—1859) var 1834 blevet Sognepræst til Øster Nykirke og Give.

¹⁸ Om denne se *Personalhist. Tidsskr.*, 4. R., III, S. 18—48, og 5. R., V, S. 91; jvfr. *Louis Bobé: Reventlowske Papirer*, 9. Bd., S. 435, med *Ret-telsen* 10. Bd., S. 62. — *Christian Frederik Schulin* overtog 1866 efter sin Søster, *Baronesse Sophie Hedevig Zeuthen* (1810—1866), Baroniet *Zeuthen* (Tølløse m. m.). *Danmarks Adels Aar bog*, 1929, S. 270 ff.

¹⁹ *Personalhist. Tidsskr.*, 5. R., V, S. 10, 19 og 22.

²⁰ *Museum* 1893, I, S. 349.